

OMG!

Huuhaa-palkinto GMO-kampanjalle

Skepsis myönsi vuoden 2013 Huuhaapalkintonsa geenimuuntelun vastustajille, ”GMO-vapaa Suomi” -kansalaiskampanjalle. ”Tänä vuonna annamme palkinnon tieteellisen tiedon vääristelyn ja pelotteluun perustuvan keskustelutavan vuoksi”, kertoi Skepsiksen puheenjohtaja Otto J. Mäkelä.

Huuhaa-palkittu ”GMO-vapaa Suomi” -kansalaiskampanja tavoittelee geneettisesti muunneltujen viljely- ja rehukasvien pitämistä poissa Suomesta. Kampanjan takana ovat muun muassa Kansalaisten Bioturvayhdistys ry, Luomuliitto ja Maan ystävät. Kampanja pitää yllä nettisivustoa, järjestää mielenilmauksia sekä kehottaa kuntia ja kansalaisia julistautumaan ”GMO-vapaiksi”.

Skepsis pitää tärkeänä, että geenimuuntelusta keskustellaan muutenkin kuin tieteentekijöiden kesken. Tekniikkaan liittyy paljon mahdollisuuksia, pelkoja ja kaupallisia intressejä. Keskustelun kannalta on kuitenkin olennaista, ettei tieteen tuloksia vääristellä. ”GMOvapaa Suomi” -sivusto sisältää Skepsiksen mukaan runsaasti harhaanjohtavia väitteitä. Tiedeyhteisö on tuominnut vääriksi juuri niitä tutkimustuloksia, joihin sivusto vahvimmin nojaa.

Skepsiksen palkintoperusteluissa todetaan, että kansalaiskampanja jättää huomiotta tutkimukset, joiden tulokset eivät sovi sen tarkoituksiin. Nykyisen tiedon ja tutkimusnäytön perusteella ei esimerkiksi ole syytä olettaa geneettisesti muunneltujen viljakasvien olevan turvattomia verrattuna perinteisin menetelmin jalostettuihin kasveihin. Skepsiksen mielestä on tärkeää, että tämä tiedeyhteisön konsensus huomioidaan entistä tarkemmin sekä mediassa että poliittisessa päätöksenteossa.

Rottatutkimus vedettiin perättömänä takaisin

Helsingin yliopiston kasvinjalostuksen dosentti Jussi Tammissola pitää Skepsiksen palkintoa osuvana. Hän on seurannut ”GMO-vapaan Suomen” toimintaa vuodesta 2008 alkaen.

- Nimensä mukaisesti tämä kampanjajärjestö pyrkii valtakuntaan, joka olisi kaikin keinoin vapautettu geenimuuntelun käytöstä. Tällainen pyrkimys on jyrkästi tieteen vastainen ja vaaraksi ihmiskunnan ja luonnon tulevaisuudelle, kuten 333 tohtoria Suomessa on todennut tiedeveetöimöksessään sekä myös Ruotsin johtavat kasvitutkijat kannanotossaan. Asiasta varoittaa myös Euroopan arvostetuin tiede-elin, Euroopan Tiedekatemioiden Liitto, perusteellisessa uudessa raportissaan.

Tammissola sanoo, että geenimuuntelulla pelotteluun ei ole perusteita luonnontieteissä.

- Kampanjajärjestö keskittyy levittämään päättäjille ja tavalliselle kansalle disinformaatiota, jota tähän tarkoitukseen tuotetaan erilaisissa kansainvälisissä huuhaa-keskuksissa ja niiden ”ajatushautaamoissa”. Kyse on usein pimein lyhdyin ajavien uskonnollisten liikkeiden, kuten antroposofien ja joogalentäjien bisneksen aktiiviteeteista.

”GMO-vapaan Suomen” pitkäaikainen pääsihteeri, maatalousmaisteri Elisa Niemi, arvostaa Tammissolan mukaan antroposofista ajattelua. Hän on nykyisin toiminnanjohtajana Luomuliitossa, jossa antroposofien biodynaamisesti viljellylle Demeter-luomulle on aina järjestetty vahvat asemat. Biodynaaminen viljely tehdään Rudolf Steinerein antroposofisten näkemysten mukaisesti ja siinä käytetään ns. biodynaamisia, homeopaattisia ruiskutteita kuunvaiheiden mukaisesti.

Demeter-merkin käyttöä suomessa valvoo Biodynaaminen yhdistys. ”GMO-vapaa Suomi” -järjestön ydinjoukko koostuu Bioturvayhdistyksen avainhenkilöistä (esim. ”vapaa maataloustoimittaja” Markku Rämö ja ”geenitekniikan asiantuntija” Liisa Kuusipalo), joilla Tammissola kertoo olevan pitkäaikainen kokemus tieteen vastaisen disinformaation levittämisestä Suomen medioihin.

Kuva: Skepsiksen puheenjohtaja Otto J. Mäkelä tarjoaa Huuhaa-kunniakirjaa asianosaisille, mutta kukaan ei tule sitä hakemaan.

- Vuonna 2008 olin paikalla ”GMO-vapaan Suomen” kampanjatilaisuudessa Helsingin Ylioppilastalolla, missä Markku Rämö puolusti voimakkain sanoin homeopatiaa – samalla kun väitti modernia geenitutkimusta sovelluksineen epätieteeksi.

Järjestö pyrkii Tammissolan mukaan uuden biotieteen tutkimuksen sammuttamiseen vaatimalla sen tutkimusrahoituksen siirtämistä muihin, ”aatteellisiin” tarkoituksiin. Samaan tähdätään myös pyrkimyksillä raskauttaa biotutkimusta koskevaa lainsäädäntöä. Järjestön mielestä Suomesta pitäisi kehittää tieteestä vapaa reservaatti, jonka tuotteita maailmalla sitten innokkaasti ostettaisiin.

Työssään järjestö on viime aikoina paljon ratsastanut CRII-GEN-aktivistijärjestön ja Eric Seralinin vuonna 2012 julkistamalla ”tutkimuksella”, joka väitti muuntogeenisen maissin aiheuttavan rotille kasvaimia. Työ on kuitenkin osoittautunut laadultaan ala-arvoiseksi. Sen omat tutkimusdatat eivät anna mitään tukea päätelminä esitetuille väitteille, kuten kymmenet arvostetuimmat tiedejärjestöt ovat todenneet kautta maailman. Samaan päätyi myös tiedelehti, johon tutkimus oli päässyt lipsahtamaan vuonna 2012. Julkaisu on vedetty perättömänä takaisin.

Kautta aikain kampanjassa on nojattu myös ”geenitekniikan asiantuntija” Liisa Kuusipalon vuolaisiin ja tieteellisesti usein aivan poskettomiin lausumiin biologiasta ja varsinkin kasvinjalostuksesta. Hänen kieliasunsa on yleensä tehoisan raamatullista ja vertauksin ladattua. Kampanjassa biotutkijat muun muassa leimataan suurfirmojen kätyreiksi. Innokkaimmat antroposofit kutsuvat geenimuuntelua maailmanhistorian suurimmaksi rikokseksi ihmiskuntaa vastaan.

- Viimeksi olin paikalla ”GMO-vapaa Suomen” kampanjatilaisuudessa eduskunnan auditoriossa 24.9.2013. Paikalle saapuneet tutkijat joutuivat toteamaan, ettei heillä ollut mahdollisuutta tuoda tilaisuudessa esiin tieteellistä tietoa aihepiiristä. Yhtään tieteen edustajaa ei ollut valittu alustajaksi. Puhetta vetänyt tunnettu geenivastustaja, kansanedustaja Anne Kalmari (kesk.), ilmoitti tyytymättömälle tiedeväelle, että heidän sopii järjestää omat seminaarinsa itse.

Myöskään keskustelussa ei Tammissolan mukaan tieteen edustajille puheenvuoroja juuri suotu – salin ainoa jalostustieteen asiantuntija sai ensimmäisenä pyytämänsä puheenvuoron vasta tilaisuuden loppuessa. Yliopiston tutkijatohtorin vetoomukseen, että biologiaa koskevan säädännön tulisi perustua tieteen tuloksiin, tuli naureskelua ja vastaus: ”Ei tietenkään – vai siirretäänkö eduskunnan päätöksenteko saman tien Yliopiston konsistoriin.” Tämän lausui ylioppilas Pekka Haavisto, joka oli saatu mukaan toteemiksi geenejä vastustamaan.

Vahva kilpailija: Sairaanhoidtajaliitto

Vahva kilpailija GMO-kampanjalle Huuhaapalkinnon voittajaksi oli Skepsiksen puheenjohtaja Otto J. Mäkelän mukaan Sairaanhoidtajaliitto, koska se suhtautuu retuperäisesti jäsenistönsä suojatun ammattinimikkeen alla tekemiin uskomushoitoihin sekä niiden mainostamiseen kotisivuillansa.

Sairaanhoitajaliitto ei Skepsiksen saamien Huuhaaehdotusten mukaan valista sairaanhoitajia uskomushoitajien riskeistä tai tehottomuudesta, eikä varoita hoitajia haastamasta lääkintäetiikan arvoja ja vaarantamasta kuluttajansuojaa ja potilasturvallisuutta. ”Homeopaattien, reiki- ja sielunhoitoterapeuttien, enkelikouluttajien sekä erilaisten chakrojen värähdyttelijöiden laikoissa sairaanhoitajat ovat suurin ammattiryhmä.”

Huolestuneiden kansalaisten mukaan Sairaanhoitajaliitto ei myöskään ole puuttunut nimikesekoiluun. Liitto on näyttänyt vihreää valoa uskomushoitaja/ sairaanhoitaja-ilveilylle, jossa terveydenhuollon ammattilaisen statusta käytetään häikäilemättömästi hyväksi, kun houkutellaan asiakkaita puoskareiden rahastettaviksi järjestöillä, vaikuttamattomilla ja usein terveydelle vaarallisilla terapiahoidoilla.

Sairaanhoitaja-lehti on ollut mukana huuhaa-touhuissa. Se on muun muassa mainostanut esoteerista henki-parannusta. Lehdessä (6-7/2013) oli outohoitoa ylistävä kirjoitus, koko sivun kritiikitön juttu erikoissairaanhoitajasta, joka on hurahtanut energiakenttiin ja chakroiin perustuvaan parantavaan kosketukseen. Skepsiksen saaman tiedon mukaan Sairaanhoitajaliiton johtoon ja Sairaanhoitaja-lehden toimitukseen on yritetty vaikuttaa jo vuosikautia, mutta tuloksetta. Yksi merkittävimmistä esteistä on liiton puheenjohtaja Merja Merasto, joka on avoimesti uskomushoitomyönteinen. Viimeksi Helsingissä Mielenterveysmessujen yhteydessä tänä vuonna 19.11. järjestetyssä paneelissa Merasto ilmoitti, ettei Sairaanhoitajaliitto eikä hän aio puuttua sairaanhoitajaryhtymien ilmoitteluun liiton nettisivuilla.

Skepsistä muistutettiin myös tapauksesta, jossa verkkolehti ranneliike.net teki vuonna 2011 kokeen joukolle Sairaanhoitajaliiton jäseniä, jotka harjoittivat oman työnsä ohella maksullista ”sielunhoitoterapiaa” eli rukouksella parantamista. Eräs yksityishenkilö, homomies, lähetti parillekymmenelle sairaanhoitajalle tiedustelun, josko he voisivat terapoida hänestä heteron maksua vastaan. Toistakymmentä sairaanhoitajaa tarttui kyselyyn ja lupasi kysyjälle sielunhoitoterapiaa. Kun asia julkistettiin, Sairaanhoitajaliiton puheenjohtaja Merasto kierteli ja pyöritteli asiaa. Myöhemmin liitto haukkui, että juttu loukkaa sairaanhoitajia. Missään vaiheessa liitto ei kyseenalaistanut virallistettujen sairaanhoitajien kaksoisroolia saati homojen eheyttämistä heteroiksi. Asiasta tehtiin valitus Valviraan, mutta sen vastaus oli ympäröörä. Myöhemmin oikeusasiamies huomautti Valviraa ja antoi STM:lle ohjeita jatkoseurannasta.

Kardemummaa vauvan kakkaan

Myös muita Huuhaa-palkintoehdokkaista Skepsikselle syksyn mittaan suositeltiin. Yksi oli kasvien geenimanipulointia vastustava Greenpeace ja varsinkin sen geenimanipulointia kultaista riisiä vastaan kohdistunut toiminta, joka on johtanut satojen tuhansien ihmisten kuolemaan. Myös lääkäri Antti Heikkilän esiintymiset MTV:n Studio 55 -ohjelmassa saivat kannatusta. TV1:n Akuuttiohjelman jakso ”Syöpä, upea lahja – Aija Mougeolle- Chydeniuksen tarina” aiheutti joissakin skeptikoissa Huuhaa-palkintomielialaa.

Kehonterveysanalyysi MSAS ja kyseistä puuhaa edustava Nina Laurell sekä hänen kannattajansa saivat myös Huuhaa-ääniä. MSAS on lyhenne sanoista ”Meridian Stress Assessment System”. Kyseessä on Bio-Meridianyrityksen kehittämä laite, joka kuulemma edustaa bioenergistä lääketiedettä. ”Kiinalaisen lääketieteen mukaan kehossa on meridiaaneja eli energiakanavia, jotka ovat sähköisesti mitattavissa. Akupuntio-pisteiden sähköjohtokyky ja niiden yhteys sisäelimiin on todistettu useilla tutkimuksilla. Tietyn ihopisteen sähköjohtokyky kertoo siihen yhteydessä olevan elimen terveydentilasta”, Laurell mainostaa. Hoito sopii kaikenikäisille vauvasta vaariin ja testi voidaan tehdä myös eläimille. Sivuillaan Laurell rohkeasti kertoo, että on hoitanut jopa 3-vuotiasta poikaa ja todennut, että maitotuotteet, soija ja kananmunat ovat hänelle haitallisia. Alle kouluikäisille lapsille hän tekee analyysejä myös etätyönä. Kakka- ja hiusunäytteistä tehty analyysi on sivujen mukaan yhtä luotettava kuin paikan päällä oleva lapsi. ”Vinkki: jos kakka haisee kovin pahalle, ripauta kuoren sisälle vaniljasokeria tai kardemummaa. Tämä ihan postipoikaa ajatellen =)”

Myös Iltalehdelle lähetettiin Huuhaa-ääniä, koska se sai langettavan tuomion Julkisen sanan neuvostolta jutustaan, jossa virheellisesti kerrottiin vauvan kuolleen rokotteen seurauksena. Joku ehdotti palkittavaksi tangokuningatar Kirsi Rannon, jonka henkinen opettaja nykyään on äiti Amma ja joka on julkaissut tänä vuonna kirjan ”Ole se valo joka olet – enkeleitä ja villasukkia”.

Kuva: Takahuoneessa ennen Huuhaa-palkinnon jakoa. Skepsiksen sihteeri Anna-Liisa Riih  eli "Papu" luopui tehtävästään yli kymmenen vuotta sitä ansiokkaasti hoidettuaan.